



Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties (BZK)  
Dhr. F.G. Licher  
Postbus 20011  
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

**Datum**  
29 november 2022  
**Kenmerk**  
PEN/U202200822  
**Telefoon**  
06-18951356  
**Bijlage(n)**

**Onderwerp**

Consultatiereactie regeling Lokale aanpak Nationaal  
Isolatieprogramma

Geachte heer Licher,

Op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen sturen wij u onze reactie op de consultatie van de 'Concept regeling lokale aanpak van het Nationaal Isolatieprogramma'.

Voor deze reactie hebben wij met 120 verschillende gemeenten vanuit het hele land gesproken, zowel ambtelijk als bestuurlijk. We spraken met elkaar over de uitvoerbaarheid van de regeling en gemeenten hebben hun zorgpunten meegegeven. Op basis van deze input zijn wij tot onderstaande reactie gekomen.

We zijn positief over de uitgangspunten van de regeling, met name over de mogelijkheid die gemeenten krijgen om met maatwerk en verregaande ontzorging kwetsbare woningeigenaren te helpen bij het isoleren van hun woning. Dat gemeenten zelf kunnen bepalen of ze de regeling inzetten ter versnelling van de wijkaanpak of voor een aparte isolatieaanpak zien wij als een versterking van de gemeentelijke regierol. We waarderen daarnaast in de regeling dat er voor iedere gemeente budget beschikbaar is, en ook, naar verwachting, meerdere jaren blijft.

Samen met het rijk willen wij ook graag dat deze regeling een succes wordt. Het is daarvoor belangrijk dat de regeling voor de lokale aanpak op alle vlakken voor gemeenten zo eenvoudig mogelijk is, en dat deze zowel de nodige mogelijkheden als ruimte biedt. We stellen daarom een aanscherping of wijziging voor op onderstaande punten:

1. Maak op korte termijn extra middelen beschikbaar, om zo sneller kwetsbare woningeigenaren te helpen bij het verlagen van hun energierekening;
2. Geef duidelijkheid over middelen na 2024, zodat gemeenten een langjarig programma kunnen opzetten;

3. Maak een natuurinclusieve aanpak op korte termijn mogelijk;
4. Zorg dat iedereen mee kan doen en maak het ook voor kleine gemeenten aantrekkelijk om een aanvraag te doen;
5. Maak de verantwoording en monitoring eenvoudiger;
6. Bied de mogelijkheid tot financieel maatwerk en om in specifieke gevallen financieel kwetsbare woningeigenaren meer te bieden;
7. Verleng de doorlooptijd van de regeling naar 5 jaar zodat ook VvE's mee kunnen doen;
8. Heb oog voor de potentieel afremmende werking van de asbestproblematiek voor de isolatieopgave.

Deze punten lichten we hieronder verder toe.

### **1. Maak op korte termijn extra middelen beschikbaar om kwetsbare woningeigenaren te helpen**

Het betaalbaar houden van de energierekening van huishoudens alleen kost in 2023 23,5 tot wellicht zelfs 40 miljard euro, afhankelijk van de uiteindelijke energieprijzen en temperaturen komend jaar. Wij voorzien geen structurele verlaging van de energietarieven op de korte termijn en verwachten dan ook dat de energieprijzen hoog blijven. Wij zien in het NIP een kans om komend jaar versneld en grootschalig energiearmoede tegen te gaan. Wij pleiten er daarom voor om op korte termijn in te zetten op een stevige verhoging van de beschikbare middelen voor het NIP en isolatie van de woningen van onze kwetsbare inwoners. Zie hiervoor ook [onze oproep voor versnelling van de isolatieaanpak](#). Wij zijn hierin niet alleen en zijn blij te zien dat ook leden uit de Tweede Kamer deze oproep steunen met o.a. het [amendement Thijssen en Kröger](#) en de [motie Grinwis en de Groot](#).

### **2. Geef duidelijkheid over middelen na 2024**

Wij ondersteunen het streven van de minister om met de lokale aanpak van het NIP een langjarig programma in te richten. Deze intentie leest ook uit de concept regeling. Dat dit streven (nog) niet is ingevuld, ervaren gemeenten als zeer knellend.

Nu kunnen gemeenten enkel aanvragen voor 2023, en moeten zij volgend jaar opnieuw aanvragen. Ze hebben geen zicht op de middelen voor de jaren na 2024. Op deze manier kunnen gemeenten geen meerjarig programma inrichten en ook geen meerjarige zekerheid bieden aan kwetsbare woningeigenaren. Gemeenten merken dat dit minder vertrouwen biedt, juist bij deze groep die soms wat extra tijd nodig heeft en waarbij het soms nodig is meerdere keren langs te gaan.

Wij vragen daarom om meer duidelijkheid over de bedragen die vanaf 2024 jaarlijks per gemeente beschikbaar komen, zodat gemeenten een efficiënter en effectiever langjarig ontzorgingsprogramma kunnen inrichten met bijbehorende organisatie, en daarmee meer zekerheid kunnen bieden aan hun inwoners.

### **3. Maak een natuurinclusieve aanpak mogelijk**

Isolatie moet plaatsvinden binnen de kaders van Europese en nationale natuurwetgeving, en daarmee volgens de Vogel- en Habitatrichtlijnen die geïmplementeerd zijn in de Wet natuurbescherming. De achtergrond van deze wetgeving is heel begrijpelijk. De flora en fauna en de leefgebieden van de vele verschillende soorten behoren te worden beschermd. Wij zien tegelijkertijd dat de urgentie hoog is om gebouwen zo snel mogelijk te isoleren en daarmee het energiegebruik drastisch te verminderen. In de praktijk staan deze twee opgaven op gespannen

voet met elkaar. Wij zijn dan ook van mening dat de huidige wetgeving onvoldoende aansluit bij de enorme isolatieopgave en vrezen dat daarmee de soortenbescherming juist meer onder druk komt te staan.

Wij zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden om een oplossing te vinden voor een grootschalige isolatieaanpak van de bestaande bouw, die zo weinig mogelijk schade toebrengt aan de biodiversiteit. VNG wil daarom, samen met het IPO, op zeer korte termijn met het rijk om tafel om te voorkomen dat gemeenten en provincies in de positie komen waarin het voor hen niet mogelijk is zich aan de wet te houden.

Om te komen tot een oplossing is in ieder geval het volgende nodig:

- a) Faciliteer gemeenten bij het maken van SMP's:** Het rijk moet versneld inzetten op de ondersteuning van gemeenten zodat het mogelijk wordt dat alle 344 gemeenten zo snel mogelijk een soortenmanagementplan (SMP) hebben. Hiervoor hebben gemeenten middelen nodig. Met dit SMP kan de gemeente een gebiedsontheffing aanvragen bij de provincie. Hiermee weten gebouw eigenaren, isolatiebedrijven en de gemeente wat zij moeten doen om eventueel aanwezige soorten in een gebied te behouden. Met deze ontheffing wordt het voor gemeenten mogelijk om te werken aan een ondersteuningsaanpak voor isolatie waarmee ook wordt voldaan aan de Wet natuurbescherming. Echter, het maken van een SMP kost minimaal 1,5 jaar en kost voor een middelgrote gemeente meer dan €200.000,-. Het opstellen van een SMP ten behoeve van na-isolatie is een nieuwe taak voor de gemeente die niet meegenomen is in het ROB onderzoek i.h.k.v. het Klimaatakkoord. Gemeenten hebben hiervoor dus nog geen middelen beschikbaar.
- b) In de aanloop naar de SMP:** Wij verwachten dat het mogelijk tot 2030 duurt voordat alle gemeenten een SMP en bijbehorende ontheffing hebben. Dit mede door een groot tekort aan gespecialiseerde ecologen die het onderzoek voorafgaand aan de SMP kunnen uitvoeren. In de tijd dat gemeenten nog geen ontheffing hebben, wijzen wij hen erop zich in het kader van het NIP enkel in te zetten op ontzorging van gebouwdelen die geen risico's leveren voor eventueel beschermde diersoorten. Het gaat dan om vloerisolatie, dakisolatie (binnenzijde) en vernieuwen van oud glas (mits de kozijnen niet vervangen worden). Wij vinden dit echter een enorme gemiste kans, omdat wij denken dat juist in spouwmuurisolatie een versnelling te behalen is via een ontzorgingsaanpak. Wij roepen daarom op om op korte termijn samen met ons en het IPO in gesprek te gaan over hoe het rijk en provincies gemeenten kunnen faciliteren om vooruitlopend op de gebiedsontheffing alsnog in te kunnen zetten op grootschalige isolatie. Ook vragen wij om samen met ons en natuurorganisaties het gesprek te starten om te komen tot een passende, eventueel tijdelijke, oplossing voor de zeer korte termijn.

#### **4. Maak het ook voor kleine gemeenten aantrekkelijk om een aanvraag te doen**

De minister streeft ernaar dat alle gemeenten een aanvraag indienen. Zoals de regeling nu is ingericht, is het voor kleine gemeenten niet altijd haalbaar of aantrekkelijk om een aanvraag te doen. Zij moeten elk jaar opnieuw een aanvraag indienen, hebben geen meerjarige zekerheid, moeten voor elke aanvraag apart verantwoorden, en het bedrag dat ze kunnen aanvragen is soms erg laag. Zo zijn er 27 gemeenten die voor 2023 minder dan €100.000,- kunnen aanvragen en 5 met minder dan €50.000,-.

Het bedrag voor de projectkosten is met 10% te klein om op te kunnen starten en een subsidieregeling en ontzorgingsaanpak in te richten. Ook hier sluiten we aan bij ons vorige pleidooi om nu al inzicht te krijgen in de bedragen tot 2030. Om het voor kleinere gemeenten ook mogelijk te maken een aanvraag in te dienen is het nodig dat:

- a) Gemeenten in 2023 één aanvraag kunnen doen voor zowel 2023 als 2024;
- b) Gemeenten de mogelijkheid krijgen pas aan het eind van de totale NIP periode te verantwoorden over de inzet van de middelen en niet per tranche zodat zij op die manier de proceskosten van max 10% slim door de jaren heen kunnen inzetten;
- c) De middelen voor 2023 en 2024 bewaard kunnen blijven zodat een kleine gemeente in 2025 een grotere aanvraag kan doen. Er zijn nu gemeenten die in 2023 en 2024 samen nog geen 30 woningeigenaren kunnen ontzorgen. Zij moeten de mogelijkheid hebben om later op grotere schaal aan de slag te gaan zonder dat hun middelen komen te vervallen.

## **5. Maak verantwoording en monitoring eenvoudiger**

Wij hebben veel zorgen van gemeenten gehoord over de verantwoording en monitoring van de regeling. Om de verantwoording en monitoring aan te laten sluiten op de uitvoeringspraktijk en zo efficiënt mogelijk te maken is onderstaande nodig:

### **a) Voegmiddelen voor projectkosten en gerichte ondersteuning samen**

Gemeenten ervaren veel onduidelijkheid over welke activiteiten onder de 10% projectkosten en welke onder de 20% kosten voor gerichte ondersteuning vallen. De uren om deze posten goed uit elkaar te houden in de verantwoording, kunnen beter worden ingezet. Wij roepen daarom op om deze percentages in de regeling samen te voegen tot 30%. Gemeenten kunnen zelf de inschatting maken hoe zij de middelen het beste kunnen inzetten om woningeigenaren effectief te ondersteunen.

### **b) Verantwoording na afloop van de reeks t/m 2030**

In de conceptregeling is een minimale realisatieverplichting van 75% opgenomen, waarover gemeenten n.a.v. elke aanvraag moeten verantwoorden. Wij begrijpen dat de minister met deze regeling resultaten wil behalen, maar de wijze waarop de resultaatsverplichting is ingericht sluit niet aan op de ingewikkelde opgave en de ambitie om te werken aan een meerjarenprogramma. Daarnaast zien we het NIP en de doelstellingen als een gezamenlijke opgave, waar gemeenten niet alleen voor staan. De kaders van de regeling, maar ook het landelijke instrumentarium bijvoorbeeld zijn van invloed. Maak de realisatieverplichting daarom een einddoel van het gehele traject t/m 2030, waarbij de verantwoording niet voor iedere aanvraag, maar na afloop van de hele reeks plaatsvindt. Monitor en evalueer wel tussendoor, om te weten hoe het ermee staat en wat er mogelijk anders moet. Voorkom hiermee ook tussendoor terugstorten, om daarna weer opnieuw te moeten aanvragen. Dit kost extra administratieve uren, zonder enig resultaat.

### **c) Doelmatig monitoren**

Een groot deel van de koopwoningen heeft geen definitief energielabel, en ook van deze woningen is niet bekend of er in de tussentijd verduurzamingsmaatregelen zijn genomen. De conceptregeling biedt daarom ook een alternatieve definitie van een slecht geïsoleerde woning. De woning telt hierin mee als er nog minimaal twee isolatiemaatregelen kunnen worden uitgevoerd. Of een woning aan deze eisen voldoet is niet inzichtelijk voor een gemeente. Het zal daarom tijdens de uitvoering van de lokale aanpak moeten blijken welk percentage van de deelnemende woningen inderdaad slecht is geïsoleerd. Om dit werkbaar te maken, pleiten we, net als in [eerdere consultatiereacties](#) van de Bgiw, ook hier voor een landelijke database met o.a. informatie over de isolatiemaatregelen per

gebouwdeel. Hiermee is het voor gemeenten inzichtelijk welke woningeigenaren zij nog kunnen benaderen voor het NIP. Zo kunnen beschikbare uren efficiënt worden ingezet.

**d) Pas artikel 8.2 (op verzoek verstrekken van informatie) aan of verwijder deze**

In dit artikel is opgenomen dat de minister op ieder gewenst moment informatie bij gemeenten kan opvragen ten behoeve van de uitvoering van de regeling. Informatie aanleveren is voor gemeenten praktisch alleen uitvoerbaar, wanneer van te voren bekend is over welke informatie het gaat. Alleen dan kunnen gemeente deze meenemen in de eigen monitoring.

**e) Haal indicator 7 (het aantal woningen waarvoor ISDE of SVVE is aangevraagd) uit de lijst met indicatoren voor de Sisa verantwoording**

Volgens de conceptregeling moeten gemeenten voor de verantwoording het aantal woningen noemen waarvoor ISDE of SVVE is aangevraagd. Deze informatie is bij de gemeente niet bekend en daar kunnen zij dus ook niet over verantwoorden. Mocht u in de toekomst deze informatie bij gemeenten willen ophalen, dan is hiervoor een voor gemeenten toegankelijke landelijke database nodig, zoals wij ook voor het punt hierboven vragen.

## **6. Maak in specifieke gevallen financieel maatwerk mogelijk**

De regeling biedt nu onvoldoende mogelijkheid om in specifieke gevallen financieel kwetsbare woningeigenaren in één keer financieel te ondersteunen, bijvoorbeeld naar de Standaard voor woningisolatie. Het gaat om een moeilijke doelgroep, waarbij je niet meerdere keren wilt verbouwen om te komen tot de Standaard. Het is daarom nodig dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om voor een beperkte groep de maximale subsidie van € 4000,- euro los te laten. Denk aan de doelgroep die ook in aanmerking komt voor de energietoeslag of een maximaal percentage van bijvoorbeeld 5% van de gehele doelgroep, voor wie deze uitzondering mag gelden. Daarmee maken we een nog grotere impact als het gaat om de energierekening, bieden we kwetsbare woningeigenaren een structurele oplossing om energiearmoede te voorkomen en hoeven gemeenten in het kader van de wijkaanpak niet meerdere keren terug, want de woning is immers verduurzaamd naar de Standaard.

Daarnaast is het voor de meest kwetsbare doelgroepen niet mogelijk om isolatiemaatregelen voor te financieren. Daarmee is de landelijke ISDE-subsidie voor isolatiemaatregelen niet voor hen bereikbaar. Het is een gemiste kans als juist lage inkomens hier geen gebruik van kunnen maken, het gaat om potentieel 30% subsidie van het totaalbedrag. Graag gaan we op korte termijn in gesprek om hiervoor een oplossing te vinden, bijvoorbeeld door de investering op naam van de gemeente plaats te laten vinden, zodat de gemeente ook de ISDE kan aanvragen, of om met een bouwdepot te werken.

## **7. Verleng de doorlooptijd naar 5 jaar zodat ook VvE's mee kunnen doen**

Naast maatwerk voor kwetsbare woningeigenaren, pleiten we ook voor maatwerk voor VvE's. Een doorlooptijd van 4 jaar na aanvraag is kwetsbaar voor VvE's, gezien het ingewikkelde besluitvormingsproces. Wij vragen daarom de doorlooptijd van de aangevraagde middelen voor VvE's te verlengen naar 5 jaar. Dit hangt ook samen met de huidige wetgeving rondom besluitvorming bij VvE's.

## **8. Potentieel afremmende werking asbestproblematiek**

De Europese Commissie heeft in een recente mededeling (september 2022) de asbestopgave gekoppeld aan de energietransitie. De Commissie heeft lidstaten opgeroepen om:

- EU programma's en fondsen in te zetten om initiatieven te dekken gericht op asbestinventarisatie en -verwijdering.
- Strategieën op asbestverwijdering te integreren in programma's en beleid.

Naar verwachting is in Nederland in meer dan de helft van alle woningen die voor 1994 zijn gebouwd een vorm van asbest aanwezig. Wij verwachten dat de Europese Commissie in 2023 wetgeving zal voorstellen over de screening en (digitale) registratie van asbest in gebouwen. Wij voorzien dat de isolatieopgave hiermee nog ingewikkelder en duurder wordt en gaan graag met het rijk in gesprek over de gevolgen hiervan voor de isolatieopgave.

### **Tot slot**

Deze regeling biedt gemeenten een mogelijkheid om kwetsbare woningeigenaren met een slecht geïsoleerde woning extra te ondersteunen. In verband met de huidige energieprijzen is dit nu extra urgent. Gemeenten willen hier graag zo snel mogelijk mee aan de slag.

Onze inbreng is tot stand gekomen in nauw overleg met onze leden, met het doel deze regeling effectiever en beter uitvoerbaar te maken. Wij verwachten dat u deze inbreng tot zijn recht laat komen in de verdere uitwerking van deze regeling. Hierover gaan we graag met u de komende periode in gesprek.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten



Albert Vermuë  
Beleidsdirecteur Leefomgeving